Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE PROCESS OF TEACHING AND LEARNING THE ROMANIAN MEDICAL LANGUAGE IN THE CONTEXT OF CULTURAL DIVERSITY

Elena Mihaela Andrei

PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: In this paper, we propose a way of highlighting the different facets of teaching the medical terminology to foreign students from different cultures having different languages, registered in the preparatory year of Romanian as a foreign language. Starting from a functional and notional approach to medical language, our paper has a clear goal: to propose appropriate methodological strategies of study of the medical field in the process of teaching and to organize the specialized lexicon in order to answer to the learners' communication needs.

Keywords: Romanian as a foreign language, creative writing, target language, teaching-learning process.

În articolul de față, ne propunem un demers de scoatere în evidență a diverselor fațete pe care le reprezintă procesul de predare a terminologiei medicale unor cursanți străini, proveniți din culturi și limbi diferite, înscriși în anul pregătitor, limba română ca limbă străină. Plecând de la o abordare funcțional-noțională a limbajului medical, studiul nostru are o miză clară: aceea de a propune posibile strategii metodologice adecvate de decupare a domeniului medical în procesul de predare și de abordare a lexicului specializat în vederea răspunderii nevoilor de comunicare a cursanților.

A preda limbajul medical unor cursanți străini constituie o activitate complexă ce presupune înainte de toate stabilirea unei metodologii etapizate care să aibă în vedere, pe de o parte, însușirea vocabularului specializat, pe de altă parte, familiarizarea cu utiluri adecvate menite să le faciliteze înțelegerea discursului medical și dezvoltarea comunicării.

G. Kahn – într-unul din articolele sale[1] acordate problematicii limbajului specific în limba franceză – menționa faptul că a stăpâni un domeniu înseamnă a stăpâni în primul rând cuvintele care circulă în interiorul acestui domeniu. În acest context, Challe[2] completează spusele lui Kahn subliniind faptul că prima competență a unui specialist, indiferent de domeniul în care profesează, este o competență lexicală. Bineînțeles, a surprinde termenii specifici unui limbaj într-un text dat nu înseamnă a face din procesul de predare a limbajului medical un discurs

[1]Kahn, G, „Différentes approches pour l'enseignement du français sur objectifs spécifiques", numéro spécial du *Français dans le Monde*, Recherches et Applications, Méthodes et méthodologies, 1995, p. 144-152.
[2]Vezi O. Challe, *Le français de spécialités*, Paris : CLE International, 2000.

BDD-V4617 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 12:59:54 UTC)

monologic, adică a defini temenii specifici în opoziție cu termenii comuni. Diferențele dintre acești termeni nu pot fi abolite sau estompate, mai ales în cazurile de plurisemantism, însă textul nu poate fi redus la studiul unor termeni științifici decupați ori izolați sau la studiul unor probleme de terminologie. Vocabularul specializat nu poate fi abordat în negativitatea sa – ca o ruptură netă față de limbajul comun – ci, dimpotrivă, în funcționarea sa discursivă.

Avantajul predării unui limbaj specializat este acela că se definește a fi, în esența lui, referențial, de unde obiectivitatea în desemnarea obiectului. Totuși, chiar dacă majoritatea termenilor specializați din domeniul medical sunt monosemantici, deci nonechivoci, putem întâlni la fel de bine și termeni bi- sau chiar plurisemantici. Important este să subliniem faptul că, așa cum afirmam mai sus, a preda un limbaj de specialitate – în cazul nostru limbajul medical – nu înseamnă a decupa unitățile lexicale și a pune astfel etichete unor referenți, ori a le introduce în niște grile categoriale, limitative. Limba este un organism viu, un sistem ierarhic în interiorul căruia cuvintele desemnează ceva în relațiile pe care acestea le stabilesc unele cu altele. A aborda un text medical presupune o progresie care pornește de la analiza cuvintelor la analiza propoziției, a paragrafului, a textului și, în cele din urmă, a discursului medical. Un inventar al termenilor înșiși poate fi util într-o primă etapă, însă cuvintele capătă sens tocmai în capacitatea lor combinatorie. Iulia Cristina Frânculescu surprinde foarte bine acest aspect complex al mecanismului de funcționare a termenilor medicali în interiorul limbii:

> Specificul limbajului medical nu se reduce la caracterul denotativ al semnelor și la relaţia privilegiată a acestora cu obiectele realităţii. Limbajul medical nu este doar un vocabular care reflectă realitatea, iar unităţile sale constitutive nu sunt numai etichete aplicate referenţilor; limba este un tot, un sistem ordonat ierarhic, în interiorul căruia sensul şi valoarea termenilor rezultă din relaţiile pe care aceştia le stabilesc între ei (Saussure, 1916: 159). Mai mult, limba trebuie privită ca un sistem interactiv, pe care se bazează comportamentul comunicativ real[3].

Atâta timp cât nu există un dispozititv permanent și o evoluție constantă în procesul de formare a cadrelor didactice în domenii specializare, e dificil să elaborăm o metodologie eficientă de predare a limbajelor de specialitate. Româna pentru obiective specifice nu a dezvoltat o metodologie specifică, ea împrumutând diversele direcții ale didacticii limbii române ca limbă străină, concentrate sau înscrise în metodologia post comunicativ-acțională, descrisă pe larg în *Cadrul European Comun de Referință Pentru Limbi*. În ciuda acestor lipsuri, în funcție de profilul studenților (limba maternă, nivel lingvistic, naționalitate), putem avea în vedere anumite aspecte care să ne ajute să emitem câteva demersuri metodologice în această direcție. În primul rând, profesorul de limbă română pentru studenți străini, însărcinat în a le facilita cursanților accesul la un limbaj de specialitate, trebuie să aibă în vedere faptul că acesta este cel dintâi supus unui efort de aculturație, unei curiozități intelectuale și unei motivații puternice. Între a cunoaște limba generală, comună și a cunoaște domeniul de specialitate, pe care profesorul urmează să-l facă familiar cursanților, este o distanță care poate fi depășită de către acesta doar prin efortul personal de a-și apropria cât mai bine cunoștințele din domeniul respectiv.

Profesorul este în general un conceptor de material didactic, însă acest aspect este mai pregnant și poate mai evident în cazul conceperii de către acesta a unui suport didactic pe limbaj specializat. Înainte de concepere, cunoașterea profilului studenților este indispensabilă: cine sunt

[3] Iulia Cristina Frânculescu, „Limbajul medical românesc în sincronie şi diacronie", p. 22; https://litere.uvt.ro/litere-old/vechi/documente_pdf/aticole/uniterm/uniterm7_2009/Art_Frinculescu_U2009.pdf.

BDD-V4617 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 12:59:54 UTC)

cei care urmează cursul de limba română – Științe biologice și biomedicale?, ce naționalitate au ei?, care este limba lor maternă?, care este limba lor intermediară[4]?, au deja cunoștințe de limbă română? (dacă da, la ce nivel de competență lingvistică sunt?), au studiat în țările lor de origine medicina sau nu?, au cunoștințe din domeniul medical?, care sunt nevoile lor în ceea ce privește studiul limbii române medicale?, care este nivelul lor de competență lingvistică în limba română generală?, sunt ei deja familiarizați cu noțiuni ori cunoștințe din domeniul medical sau nu?.

La Facultatea de Litere, Anul pregătitor de Limbă Română ca Limbă Străină în care ne exercităm atribuțiile – predarea limbajului specializat în Științe biologice și biomedicale începe în al doilea semestru de studiu. O caracteristică a grupei cu care lucrăm este aceea de a fi formată dintr-un public foarte eterogen: vorbitori de limbă franceză (unii cunoscători de limbă engleză, alții nu), vorbitori de limbă arabă (parțial cunoscători de limbă engleză și franceză), vorbitor de limbă albaneză (cunoscător de limbă engleză), vorbitor de limba turcă (fără limbă intermediară). Din aceste categorii enumerate, limba română medicală pare a fi cea mai accesibilă cursanților de origine franceză și bineînțeles celor care au ca limba intermediară limba franceză. Aceasta nu necesită foarte multe explicații având în vedere faptul că, în limba română, terminologia medicală vine pe filieră franceză. Până în 1990, putem spune că limba română este tributară împrumuturilor din lexicul medical francez întemeiet pe matricea formanților greco-latini. Mai exact, așa cum bine constata Eugenia Mincu[5], terminologia medicală românească este grefată pe tezaurul de rădăcini și afixe de origine greco-latină. În cazul celor două limbi de specialitate – româna și franceza – putem întâlni deseori cazuri de transparență semantică care se pot dubla de similitudini formale la nivelul lexicului. Exemplele abundă în proporție de 80% în această direcție: chirurgie (fr.) – chirurgie (ro), anesthésie (fr.) – anestezie (ro), radiographie (fr.) – radiografie (ro) etc. Așadar, nu este dificil pentru un student francez sau cunoscător de limba franceză să găsească imediat echivalența unui termen medical din limba română în limba franceză.

După 1990, ce-i drept, asistăm la o ofensivă a limbii engleze asupra limbii române medicale. Limba engleză își lărgește din ce în ce mai mult aria de influență a terminologiei medicale românești acest lucru explicându-se prin faptul că termeni de origine latină au fost supuși unui proces de anglicizare. În articolul său, consacrat influenței engleze în limbajul medical românesc, Doina Butiurcă menționează că

> Cercetarea influenței engleze în terminologia medicală permite observația că, deși conceptele domeniului sunt fundamentate în baza unei matrici lexico-semantice clasice, influența engleză se manifestă sub cele mai variate forme. Faptul este în măsură să ilustreze – așa cum am susținut cu altă ocazie – două adevăruri general valabile: capacitățile universale ale elementelor savante greco-latine care fundamentează „superstratul cultural european" – și evoluția rapidă a domeniului științific – de orientare anglo-americană, ce transgresează progresul lent al limbilor naturale[6].

[4] Când vorbim de limbă intermediară ne gândim la o altă limbă străină pe care studentul o cunoaște, dar în egală măsură și la sistemul lingvistic tranzitoriu al studentului (limba elevului sau interlangue). Recomandăm în această direcție studiul amplu *L'interlangue des apprenants roumains de FLE au carrefour des langues romanes*, semnat Mariana- Diana Câșlaru.

[5] Vezi Eugenia Mincu, „Limbajul medical românesc. Aspecte de neologizare", p. 355-362, http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V1171/pdf.

[6] Doina Butiurcă, „Limbajul medical. Influența engleză", p. 50, http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V351/pdf.

BDD-V4617 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 12:59:54 UTC)

În acest context, putem explica avantajul cunoașterii de către studenții străini a limbii engleze, mai ales în abordarea și înțelegerea termenilor medicali românești. Studenții care nu au ca limbă intermediară o limbă de origine latină ori limba engleza pornesc cu un oarecare handicap, înțelegerea lor fiind deficitară atunci când sunt confruntați cu un text medical în limba română. În cazul acesta, profesorului nu-i rămâne decât să recurgă fie la traducerea directă a termenilor în limba maternă a studenților în cauză, fie să se folosească de parafrazări, apelând la termeni din limba comună, fie să ceară ajutorul unui student din grupă, care cunoaște atât limbile engleză, franceză, cât și limba maternă a celor fără altă limbă intermediară (de cele mai multe ori vorbim în cazul acesta de studenții arabi care, în general, nu dețin cunoștințe din alte limbi).

Pentru ca înțelegerea termenilor medicali, a sintagmelor nominale, a proceselor ori a procedurilor medicale să fie cât mai sigură și complexă, condiția ideală ar fi ca studenții, dincolo de barierele lingvistice – de cele mai multe ori existente și inerente – în interacțiunea lor cu limba română generală, să aibă cunoștințe elementare din domeniul medical și să stăpânească structurile fundamentale ale limbii române curente. Observăm o evoluție clară în cazul studenților care au un parcurs anterior de studiu în domeniul Științe biologice și biomedicale în dezvoltarea competențelor de înțelegere orală/scrisă a unui material video/text și de exprimare orală/scrisă a unor informații din domeniul medical.

Decupajul tematic este esențial în abordarea limbajului medical. O posibilitate ar fi o abordare structurată, în funcție de părțile corpului uman, analizare de sus în jus – de unde sistemul neuronal, sistemul respirator, sistemul digestiv, sistemul reproducător, sistemul circulator, sistemul osos, sistemul muscular, sistemul excretor etc. Eficiența abordării la nivel tematic rezidă tocmai în corelaționarea și interconexiunea deja existentă între aceste sisteme de unde posibilitatea repetării unor sintagme sau termeni medicali[7].

Principiile de abordare a unui mesaj din domeniu medical trebuie să aibă în vedere, în primul rând, obiectivul principal al studenților, și anume acela de a învăța *din* limba română *pentru* a urma studiile la Facultatea de Medicină. În procesul de predare a limbajului medical accentul pus de către profesor pe *savoir-faire*-ul profesional, pe o evaluare în termeni de sarcini de realizat (prezentări power-point cu subiecte din domeniul medical), pe jocuri de rol (medic-pacient), pe simulările unor proceduri (tehnica de respirație gură la gură, măsurarea pulsului și a tensiunii arteriale, tehnica de resuscitare cardio respiratorie etc.) suscită acele schimburi autentice de comunicare în limba română în rândul studenților străini.

Încheiem acest articol prin a sublinia faptul că procesul de predare-învățare a limbajului medical este unul cât se poate de complex, având în vedere fațetele multiple ale direcțiilor pe care le înglobează: de la însușirea unor termeni specializați, până la înțelegerea unui text specializat, de la noțiuni simple de medicină, până la cunoașterea domeniului medical, de la înțelegerea unui text specializat, până la producții scrise tipizate din domeniul medical, de la

[7] Ludmila Branişte, în articolul său „Conversaţia în predarea şi achiziţionarea limbii române ca limbă străină”, p. 49,http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A2677/pdf, scoate în evidență importanța grefării elementelor de comunicare în jurul unor *teme nucleu* în procesul de predare a limbii române ca limbă străină „Comunicarea în această etapă este generată de o anumită situație de vorbire și este focalizată asupra unei *teme-nucleu*, ceea ce nu exclude divagațiile, abordarea unor teme secundare, dar obligă la folosirea, cu preponderență, a unor cuvinte și expresii dintr-un anume grup tematic într-o anumită situație. În consecință, se selectează și se ordonează materialul lexico-gramatical în funcție de tematica actelor comunicative [...]”.

BDD-V4617 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 12:59:54 UTC)

stăpânirea teoretică a unor mecanisme și proceduri medicale simple, până la punerea în practică a unor abilități medicale. Și toate acestea în limba română și prin intermediul limbii române.

BIBLIOGRAPHY

BINON, Jean, VERLINDE, Serge, „L'enseignement/apprentissage du vocabulaire et la lexicographie pédagogique du français sur objectifs spécifiques (FOS) : le domaine du français des affaires", Ela. Études de linguistique appliquée 2004/3 (no 135), p. 271-283, https://www.cairn.info/revue-ela-2004-3-page-271.htm.

BRANIȘTE, Ludmila, „Conversaţia în predarea şi achiziţionarea limbii române ca limbă străină", *Analele Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași*, Secțiunea IIIe. Lingvistică, LI, 2005, p. 47-51, http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A2677/pdf.

BUTIURCĂ, Doina, „Limbajul medical. Influența engleză", în volumul Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară si etnofolclorică românească şi contextul european, îngrijit de Luminița Botoșineanu, Elena Dănilă, Cecilia Holban, Ofelia Ichim, IASI, Editura Alfa, 2009, 726 pagini, apărut în 2009, pag. 43-53, ISBN 978-973-8953-92-5, http://www.diacronia.ro/ro/inde xing/details/V351/pdf.

CÂȘLARU, Mariana-Diana, *L'interlangue des apprenants roumains de FLE au carrefour des langues romanes (étude de cas sur des apprenants roumains de FLE etudiant aussi l'italien et l'espagnol)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2016, p. 671, ISBN : 978-973-595-998-2, http://editura.ubbcluj.ro/www/ro/ebook2.php?id=1962.

CHALLE, O., *Le français de spécialités*, Paris : CLE International, 2000.

FRÂNCULESCU, Iulia Cristina, „Limbajul medical românesc în sincronie şi diacronie", p. 22; https://litere.uvt.ro/litereold/vechi/documente_pdf/aticole/uniterm/uniterm7_2009/Art_Frinculescu_U2009.pdf.

GAULTIER, M.-Th., E.N.S. Saint-Cloud et (C.R.E.D.I.F) et MASSELIN, J., Conseiller pédagogique (Chil), „L'enseignement des langues de spécialité à des étudiants étrangers", *Langue française*, 1973, p. 112-123. https://www.persee.fr/doc/lfr_0023-8368_1973_num_17_1_5624.

KAHN, G, „Différentes approches pour l'enseignement du français sur objectifs spécifiques",, numéro spécial du *Français dans le Monde*, Recherches et Applications, Méthodes et méthodologies, 1995, p. 144-152.

MINCU, Eugenia, „Limbajul medical românesc. Aspecte de neologizare", *Limba română: diacronie și sincronie în studiul limbii române, II*, Editura Universității din București, 2014, p. 355-362, http://www.diacronia. ro/ro/indexing/details/V1171/pdf.

BDD-V4617 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 12:59:54 UTC)